

שבת קודש

חלאת חבעיר

שבת
מאת הסוכה

OLAMI MENTORSHIP

הבזק של השראה

אייזיק ואלברט פרחי, שני אחים ושותפים לחנות תכשיטים במנהטן, ישבו יחד סביב שולחן שבת בביתם שב"פלאטבוש". לפתע, בזמן הקידוש, הטלפון החל לצלצל שוב ושוב. על הצג - חברת האבטחה: "הייתה פריצה באזור 3... גש מיד לחנות!". אזור 3 הוא מקום הכספת - שם מונחים יהלומים וזהב בשווי עצום.

אייזיק נלחץ. אבל אלברט הסתכל עליו ואמר בקול יציב: "אייזיק, שבת היום. אין שינוי בתוכניות. מוסרים הכול לבורא עולם". הטלפון לא הפסיק לצלצל כל הלילה, אך הם נשארו דבקים בהחלטתם: שבת היא שבת. במשך השבת, הגיעו עוד ועוד שיחות חירום, שלא קיבלו התייחסות מהאחים פרחי.

שקף 2: הבזק של השראה – הליכה לחנות וגילוי ההצלה

מיד בצאת השבת, נסעו השניים לחנות לאמוד את הנזקים. הסורג היה נעול, המנעולים שלמים. הם נכנסים והלב נעצר: החנות הפוכה, זכוכיות מנופצות, התצוגות ריקות.

ו...הכספת מה איתה?

אייזיק ניגש בחרדה, הכספת סגורה. הוא מנסה להקיש את הקוד ולפתוח אותה, אבל המתח משבש את

פעילות אצבעותיו. רק אחרי ברכת "שהכל" ולגימה מרגיעה הוא מצליח. הדלת נפתחת - ו...הכל בפנים. בשלמות.

בדיוק אז נכנסים שוטרים. הם שואלים: "למה לא הגעתם בלילה כשהאזעקה הופעלה עשרות פעמים???" האחים משיבים בפשטות: "זו הייתה שבת. גם בשביל מיליון דולר לא היינו מגיעים."

השוטרים מביטים בהם המומים: "אתם לא מבינים... השבת שלכם הצילה לכם את החיים". הם מראים לאחים את פתח האוורור בתקרה: זו הייתה פריצה מוכרת שבה הגנבים נכנסים מהגג, מפעילים בכוונה אזעקה - ממתינים ואורבים. כשהבעלים מגיעים ופותחים את הכספת, הם קופצים עליהם, הורגים ולוקחים את השלל - שוד לכל דבר. "הם חיכו לכם שם כל הלילה," אמרו השוטרים. "אם הייתם באים -

לא הייתם חוזרים. השבת שלכם הצילה אתכם."

יצירה דרך "הבערה" / הדלקת אש ("מלאכת מבעיר")

מהי מלאכת "מבעיר" (הדלקת אש) וכיצד היא
קשורה לבניית המשכן?

הגדרת המלאכה:

"מבעיר" הוא המעשה של יצירת אש, ליבויה והוספת חומרים דליקים לאש דולקת.

הקשר לבניית המשכן:

במהלך בניית המשכן, הדליקו אש כדי להפיק צבעים עבור הבדים השונים ששימשו לחיפוי המשכן ועוד.

באיסור הבערה נכללים מספר פעולות:

- הדלקת גפרור.
 - העברה מאש קיימת.
 - הדלקת אור עם נורת ליבון 💡 (הלהט הזוהר במרכזה נחשב לאש).
 - שימוש בשמש ליצירת אש (כגון באמצעות זכוכית מגדלת).
 - חימום מתכת עד שתהפוך לאדומה.
- ועוד.

דוגמאות ליישומים מעשיים של מלאכת "מבעיר":

- הנעה ונהיגה במכונית.
- הפעלת כיריים גז, תנור או גריל גז.
- הזזת מתג עמעם (דימר) באור חשמלי.
- עיקור מחט באמצעות אש קיימת.
ועוד.

חשמל – הקשר ההלכתי

כיצד ההלכה היהודית, שהיא נצחית ובלתי משתנה, מתמודדת עם טכנולוגיות חדשות כמו חשמל בשבת?

הקשר ההלכתי: ההלכה היהודית היא נצחית ובלתי משתנה. מושגי ההלכה עמדו במבחן הזמן, וככל שהטכנולוגיה מתפתחת, עלינו רק "לחבר" את המושגים והעקרונות היהודיים הנצחיים של ההלכה ואנו ממשיכים לשמור על בהירות והכוונה לאופן שבו יש לנהל את חיינו כיהודים.

עם הופעת החשמל והמצאת מכשירי חשמל בעקבותיה, הייתה תמימות דעים בקרב המומחים הרבניים בהלכה שאסור להדליק או לכבות מכשירי חשמל; עם זאת, המומחים נחלקו לאיזו מקטגוריות הפעילות היצירתית יש "לחבר" את האיסור.

להלן פירוט של מספר קטגוריות פוטנציאליות שעלולות להיגרם כתוצאה משימוש בחשמל בשבת (מדאורייתא ומדרבנן):

חשמל – קטגוריות איסור פוטנציאליות

1. מבעיר / הדלקת אש:
כפי שהוזכר במקרה של הדלקת אור עם נורת ליבון, וכן תנורים וגופי חימום שיש בהם סלילים שמתלהטים ומאדימים.

2. מכה בפטיש / גמר מלאכה:
אחת מ-39 הקטגוריות האסורות מדאורייתא והיא ביצוע פעולה סופית ההופכת מוצר לכלי/פריט ראוי לשימוש. מכשיר חשמלי שאינו מחובר לחשמל הוא חסר תועלת. חיבורו למקור חשמל הופך אותו לפונקציונלי וממילא יש בו את מלאכת מכה בפטיש.

3. בונה:
כל זרימת חשמל נוצרת על ידי סגירת מעגל חשמלי. ממילא יש כאן יצירת מעגל אחד מחיבור של מספר רכיבים כמו במלאכת בונה.

4. מוליד:

ישנו איסור דרבנן (ובמקרים מסויימים יש הסוברים אף דאורייתא) הנקרא "מוליד", האוסר פעולות מסוימות של יצירת דבר חדש או שינוי מצב קיים במקרים שלא נכללים באחת מ 39 הקטגוריות, כגון בישום בגד, או ריסוק קרח והפיכתו למים, שאמנם אינן מלאכות שהיו במשכן ואינן אסורות מדאורייתא, אך מכיוון שיש כאן הולדת דבר חדש/שינוי מצב צבירה ויצירת מצב שלא היה קודם אסרו זאת חכמים כיון שזה דומה מאד לכל מלאכות היצירה. ועל כן גם במקרה של סגירת מעגל חשמלי – יש מימד של יצירת דבר חדש שלא היה קודם.

דוגמאות לפרקטיקה מעשית לשימוש במכשירי חשמל בשבת

ההלכה מתירה לנו להפיק תועלת מכל מכשיר חשמלי שהופעל לפני שבת. אחת הפעולות העמוסות ביותר בהכנות לשבת ביום שישי היא לעבור בבית ולוודא שהכל מכוון כראוי:

• אורות, פלטה חשמלית, מזגנים, מאווררים, תנורי חימום, מקרר ומכשירי חשמל אחרים המכוונים על שעוני שבת או מחוברים לחשמל ומופעלים לאורך כל השבת. חשוב לציין: מלבד הטיפול בנורה הנדלקת עם פתיחת דלת המקרר, נגרמים גם שינויים דיגיטליים במערכת הפעלת המקרר. ישנם מספר פתרונות מעשיים המשתנים בין הדגמים. ניתן להתייעץ עם גורמים מקצועיים המומחים לתחום הזה, כגון "מכון מדעי טכנולוגי להלכה".

באתר: [/https://www.machonhalacha.co.il](https://www.machonhalacha.co.il)

או בטלפון - 02-6424880

נורת לילה מיוחדת לשבת: מוצר זה הוא מנורה שנשארת דולקת כל השבת, אך ניתן לחסום את האור ע"י הזזת כיסוי ייעודי.

כיסויים למתגי אור: למעוניינים - ניתן להשתמש בהם כתזכורת לא ללחוץ על המתג בשבת.

דיון – טכנולוגיה והלכה

אילו טכנולוגיות חדשות דורשות דיון ופסיקה הלכתית
עקב התפתחותן המתמדת של טכנולוגיות?

בחברה טכנולוגית שמתפתחת כל הזמן, חל במקביל גם תהליך של דיון ופסיקה בכל הנוגע למשמעות ההלכתית של טכנולוגיות ומוצרים חדשים.

מוזמנים לדון על המשמעות ההלכתית של הכלים והטכנולוגיות הבאות:

- דלתות אוטומטיות.
- שימוש במצלמות מעקב.
- שימוש במעלית בשבת.
- שימוש במכשירים אלקטרוניים הקשורים לבריאות, כגון מכשירי שמיעה.
- מכשירים וגאדג'טים מבוססי בינה מלאכותית (AI), כגון מקרר חכם או מכונית אוטונומית.

הערה:

לעיתים קרובות הייחודיות הן שיקבעו את הפסיקה ההלכתית במקרים לעיל. כמובן ניתן להתייעץ עם רב מוסמך בכל שאלה.

נקודה למחשבה:

אנו יודעים שלא תמיד אנחנו זוכים לראות באופן מיידי את ה"בנוס"
בעמידה על עקרונותינו,

מה עבר בראשם של האחים פרחי כשהבינו שיש פריצה בחנותם?
מה נתן להם את הכח לא להיענות לאותות האזהרה החוזרות ונישנות?
האם ומה העקרונות שיש לכם בחיים, עליהם לא תוותרו בשום מחיר
ומדוע?

כיצד ניתן לקבוע קריטריונים לעקרונות מסוג זה?
האם יש עוד איזו תובנה או מסר שניתן לקחת לחיים מסיפור זה?

תודה רבה
ושבת שלום!

שבת
לכל הימים

OLAMI MENTORSHIP